

САМОСТІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРІВ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ПІД ЧАС ЗМІШАНОГО ТА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Попадич Олена Олександрівна,
доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»
Україна

Одним із ефективних шляхів формування програмних компетентностей студентів є добре організована самостійна робота. У наукових дослідженнях висвітлено багато аспектів цієї проблеми: сучасні тенденції розвитку дистанційного навчання студентів [2], організація самостійної роботи студентів в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій (Н. Бойко) [1], місце та роль самостійної роботи студентів у навчальному процесі (О. Гурська) [3], сутність самостійної роботи студентів (О. Кравчук) [5], роль самостійної роботи у професійній підготовці фахівця (М. Сурякова) [8] та ін. Проте проблема вивчення самостійної роботи потребує серйозного перегляду у світлі викликів сьогодення – війни в Україні. Воєнний стан вніс свої корективи у процес звичного навчання. Наразі навчання в УжНУ проходить у змішаному та дистанційному форматі.

Змішане навчання – це ефективне поєднання різних стилів та моделей викладання із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій [9; 10]. За концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні дистанційна освіта – це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання [4].

Метою підготовки бакалаврів міжнародних економічних відносин на факультеті міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет» є висококваліфіковані фахівці у галузі МЕН, конкурентоспроможні на національному та міжнародному ринках праці [6]. Для досягнення мети на факультеті міжнародних економічних відносин

застосовується студентсько-центроване навчання, самонавчання та проблемно-орієнтоване навчання, що включає в себе лекції, практичні (семінарські) заняття, виробничі та навчальні практики, підготовку курсової й бакалаврської роботи та самостійну роботу студентів. Проаналізуємо особливості самостійної роботи бакалаврів міжнародних економічних відносин під час змішаного та дистанційного навчання.

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет» [7] розподіл годин у навчальному плані освітньої програми «Міжнародні економічні відносини» дозволяє не перевантажувати здобувачів аудиторними заняттями і створювати додаткові можливості для самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

На наш погляд, самостійна робота студентів – це форма організації взаємодії, що виражається у поєднанні індивідуальної та групової роботи у співпраці з викладачем. У самостійній роботі студентів виділяємо такі функції: розвиваюча (сприяє підвищенню теоретичної підготовленості до професійної діяльності, залучення до творчості та інновацій, збагачення індивідуальних здібностей студента); інформаційно-навчальна (підкріплюється новим змістом, який необхідно закріпити у позааудиторній роботі); стимулююча (дозволяє розвивати інтелект, кругозір, професійні здібності, формує культуру розумової праці); виховна (у ході виконання самостійної роботи наповнюється новим змістом процес підготовки майбутніх професіоналів, розвиваються ті чи інші сторони особистості спеціаліста, його професійні компетенції, зміни зазнає його ставлення до майбутньої професійної діяльності); дослідницька (формує у майбутніх фахівців нові грані професійного самовизначення).

При підготовці бакалаврів міжнародних економічних відносин на факультеті МЕВ ДВНЗ «Ужгородський національний університет» використовуються групові (обговорення окремих джерел літератури, обговорення проблемних питань до семінару, підготовка до виконання практичної роботи) та індивідуальні види самостійної роботи, які включають такі елементи: завдання викладача (що визначають основну мету і напрями

роботи), спеціально відведений час для виконання завдання та виконання завдання без безпосередньої участі викладача.

Виділимо умови ефективної самостійної роботи бакалаврів міжнародних економічних відносин: наявність та доступність навчально-методичного та довідкового матеріалу, розробка бально-рейтингової системи контролю за навчанням, ефективне управління та етапність самостійної роботи, формування умінь самоорганізації та самоконтролю, використання різноманітних методів організації навчально-пізнавальної діяльності, включення студентів до вирішення дослідницьких та проєктних завдань, організація методичного супроводу самостійної роботи.

Одна з можливостей зробити самостійну роботу студентів цікавою для них – це створення електронних освітніх комплексів, під час якого викладачі використовують платформи Moodle (сайт е-навчання УжНУ) та інші платформи дистанційного навчання (Google Meet, Google Classroom, Zoom тощо), Email/Е-пошта, соціальні мережі (YouTube, Facebook тощо), месенджери (Viber тощо), персональний сайт викладача) як джерела навчальної інформації. Переваги даного комплексу очевидні: доступність матеріалу, компактність матеріалу, необмежені можливості розміщення матеріалу для викладача (програми, лекції, практикуми, довідкові матеріали, словники, практичні завдання, контрольні завдання, схеми, ілюстрації, таблиці, першоджерела, відеогалереї, фотогалереї, віртуальні екскурсії тощо, можливість зворотного зв'язку, можливість обмеження та контролю за часом виконання завдання з боку викладача, отримання рейтингової оцінки кожного студента за курсом, виключення суб'єктивної оцінки викладача (виставлення балів машиною).

Таким чином, організація самостійної роботи бакалаврів міжнародних економічних відносин під час змішаного та дистанційного навчання дає їм можливість для засвоєння знань з предмету, розвитку їх практичних умінь, розвитку самостійності та творчих здібностей, а також розширює можливості індивідуальної роботи та контролю з боку викладача.

Список використаних джерел

1. Бойко Н. І. Організація самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій: Дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2007. 239 с.
2. Блажко О. О., Костунець Т. А. Сучасні тенденції розвитку дистанційного навчання студентів у ВНЗ. *Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія* : матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л. Б. Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. С. 10. URL: http://www.vtei.com.ua/images/VN/31_03.pdf (дата звернення: 12.11.2022).
3. Гурська Ольга. Місце та роль самостійної роботи студентів у навчальному процесі. *Витоки педагогічної майстерності*. 2014. Випуск 13. С. 103-107. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2903/1/Gurska.pdf> (дата звернення: 12.11.2022).
4. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України В.Г. Кременем 20 грудня 2000 р.). URL: <http://uiite.kpi.ua/2019/06/03/1598/> (дата звернення: 11.11.2022).
5. Кравчук Ольга Мусіївна. Сутність самостійної роботи студентів. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/4087/1/Kravchuck%20O.M..pdf> (дата звернення: 11.11.2022).
6. Освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» галузі знань 29 «Міжнародні відносини». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/43199> (дата звернення: 10.11.2022).
7. Положення про організацію освітнього процесу в державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31357> (дата звернення: 10.11.2022).

8. Сурякова М. В. Роль самостійної роботи у професійній підготовці фахівця. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». 2011. № 2 (2). С. 154-159.

9. Caner M. The Definition of Blended Learning in Higher Education. Retrieved from: <https://www.researchgate.net/publication/288443155>. URL: 10.4018/978-1-4666-0939-6.ch002 (дата звернення: 10.11.2022).

10. Procter C. Blended Learning in Practice. URL: www.ece.salford.ac.uk/proceedings/papers/cp_03.rtf (дата звернення: 10.11.2022).